

Vlašin

Jos. Kollinský

Bernard Kraus

Emanuel Kollinský

Sal. Poláček

Heřman Reich

David Gratum

Emilie Glaserová

Oskar Gránhut

Geschichte der Juden in Wolin und Umgebung.

Bearbeitet von
Jan Vávra, Wolin.

Obec Volyně připomíná se již ke konci XII. st. (1190) jako město nadané městskými privilegii, a přece nenalzáme zpráv o usídlení židů v něm za prvních dob její historie; dějinně lze však doložit, že teprve po r. 1520 byli židé usazeni v té části města, která podnes sluje Hradčany. K tomuto úsudku vede ta okolnost, že židovský hřbitov založen jest na Hradčanech.

O usídlení prvního žida ve V. čtete v „*Dějinnách města Volyně*“¹⁾:

„Židům u nás přezdívali Jordáni či Zabuloni. Nejprvnější dle listinných pamětí usadil se v městě žid Jakub kolem r. 1521. Při mustruku zbrani se s ním scházíme. Jiný žid Lazar koupil domek r. 1565 od Matouše Fanty za 70 kop na jedenácte splátek, opět jiný žid Šimon obděl od provazníka Martina za 100 kop. R. 1570 ve středu na sv. Lukáše p. Václav Dubský z Třebomyslic a na Řimovici na místě strejčů svých a nedliných bratří Jáchyma a Jindřicha Dubského, synů nebožtíčka p. Jana, skrze prostředníky p. Viléma Šádlu z Kladruce, p. Jindřicha Chřepického z Modlíškovice propustil za 70 kop židu Benešovi zadní dům, kdežto r. 1579 při sv. Jiří Vít Charvát seděl na domku mezi domy Píkhartovny a Lapky, někdy od židů koupeném. Špatně pochodil Beneš Ryšlavý r. 1584. Otrěl se zubem o rytíře Jiříka Klenovského z Klenové a Janovica a na Kraselové, podle všeho svého váhavého dlužníka. Pán ho pohnal před městské právo pro urážku na cti. Ze si žid netušil, oběhl a také asi za drahý peníz k soudu v úterý po sv. Kilianu přivedl vzácné přímluvčí: Adama Boubinského z Oujezda na Třebomyslicích, p. Jetřicha Boubinského J. MC. radu, Petra st. Dubského z Třebomyslic, Arnošta Vitanovského z Vlčkovice, Václava Koce z Dobříše a na Dobříši, Adama Chřepického z Modlíškovice, nařikaje, že by svou řeč z hlouposti a svého nedorozumění kraselovskému pánu ublížení měl, ač bez úmyslu. Rada a urození protektorů smluvili smír. Žid u přítomnosti všech odprosil, že pána za dobrého člověka drží a má a o něm více nevypráví než všecko dobře a poctivě. Tou smlouvou p. Jiřík na své poctivosti před tímž Benešem i každým člověkem opatřen býti ráči. Nado to „*Jordán*“ se uvoluje p. Klenovskému v čemkoli by mohl volně, ochotně a hotově posloužiti. Z takových důvodů pán odpustil, ačby plichtný žid karabáčem prý zasloužil. Nezvykle vznívá židovská přísaha z r. 1630 při sv. Trojici, jak ji složil žid Šalomon pro 5 dukátů, které si soudil za Mikulášem Hutarem, správcem volyňským, stoje obrácen k straně západu slunce ve svém židovském habitu židovským způsobem²⁾ bez přítomnosti jiných židů, toliko samých pánů radních při dveřích radni světnice — dál židé nesměli, — tak jakž způsobá sama v sobě slovo od slova takto: 701

Dějiny Židů ve Volyni a v okolí.

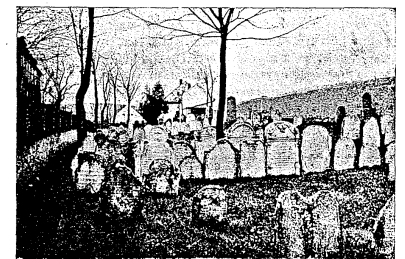
Zpracoval
Jan Vávra, učitel v. v. ve Volyni.

kteřý stvořil nebe i zemi i všechny věci, které v nich jsou, přísahám skrze svatá jeho všechna jména, která napsal Mojžíš, služebník jeho, přísahám skrze patery knihy Mojžíšovy, v nichž jest napsáno desatero Jeho, kteráž jest P. Bůh svou pravou rukou napsal a mně krivě přísahati zapověděl, že já těch pět dukátů, které nebožec pan M. Hutar, mně povinen, jsem jemu za života jeho dal (půjčil), a jestli krivě přísahám, dejž mně Pán Bůh za dobrořečení zlořečení a aby na mne napadlo malomocenství Naamanovo, též aby mé děti i všickni přátelé i rod můj nepřišli mezi děti Abrahamovy a Mojžíš mně v budoucím životě nedal jisti Serebera a lerjacham. Toho mi dopomáhej Bůh, jenž jest Počátek i Konec, Jehož jméno jest Adonai³⁾.

Židovská obec ve V. existovala již v 16. stol. Židé v této době bydleli na Hradčanech mimo obvod města, protože nesměli býti přes noc ve městě.

Dle municipálních starých práv byli židé nuceni bydlet v ohraničeném místě prohmadě; část obce vykázána židům slula ghetto. Proto koupili volyňští židé za 400 kop groši od Jana z Fřečovic místo pro ghetto; uprostřed něho postavili kostel. Nynější kostel stojí na půdorysu původního kostela.

Hřbitov v. Hřbitov na nynějším místě pochází ur-

Hřbitov (stará část)

čítě z doby založení ghetta, čehož důkazem jest, že se tu nalézají pomníky 300 let staré; jsou však mezi nimi pomníky snad ještě starší, jejich nápisy nelze již rozluštit. Mnohé pomníky jsou skutečně umělecké práce.

Hřbitov za prvních dob usazení židů byl pravděpodobně pod Hradčany; jeho zbytky objeveny při stavbě silnice.

V r. 1912 byla provedena důkladná oprava zevnitř i uvnitř hřbitovní zdi a zároveň i starých pomníků. V téže době vstaven byl domek pro hlídače a tím